

Številka: 00104-33/2020/4

Datum: 28. 2. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje mag. Karmen Furman v zvezi s projektom »Vzpostavitev projektne enote za deinstitucionalizacijo«

Poslanica mag. Karmen Furman je na Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) naslovila poslansko vprašanje, in sicer v zvezi s projektom »Vzpostavitev projektne enote za deinstitucionalizacijo«, na katerega Vlada RS podaja naslednji odgovor.

1. Ali se projekt že izvaja in kako dolgo je predvideno izvajanje projekta?

Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike (v nadaljnjem besedilu: OP EKP) v obdobju 2014-2020, 9. prednostna os »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, 9.2. prednostna naložba »Pilotno preizkušeni pristopi za boljšo integracijo storitev dolgotrajne oskrbe«, specifični cilj 9.2.1. »Pilotno preizkušeni pristopi za boljšo integracijo storitev dolgotrajne oskrbe. Projekt se je začel izvajati 1. 3. 2018 in se bo izvajal do 31. 10. 2020.

2. Kakšna je vsebina projekta?

V projektu poleg Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) nastopa kot projektni partner tudi Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: IRSSV). Namen operacije je zagotoviti podlage za vzpostavitev celostnega sistema deinstitucionalizacije (v nadaljnjem besedilu: DI) v Republiki Sloveniji in za zaključek procesa DI.

Vzpostavljena Projektna enota za deinstitucionalizacijo (v nadaljnjem besedilu: PE za DI) bo v sodelovanju s projektnim partnerjem opredelila področja deinstitucionalizacije oziroma prehoda v zagotavljanje oskrbe v skupnosti, ki jih je potrebno še urediti; pripravila zakonske osnutke in nacionalne strategije, ki bodo omogočile usklajeno izvajanje aktivnosti, za vzpostavitev sistema DI, povezala vse relevantne deležnike na področju vzpostavitve sistema DI, jim zagotovila strokovne vire in gradiva; nadzirala napredovanje izgradnje sistema DI kot tudi pripravila strokovne podlage za izvedbo drugih operacij v okviru OP EKP, ki jih MDDSZ načrtuje na področju DI.

Zato vsebine projekta vključujejo izvedbo aktivnosti zaposlenih v PE za DI za potrebne spremembe na zakonodajnem področju, npr.: stanovanjske oskrbe, služb v skupnosti, ki bodo omogočale samostojno in čim bolj neodvisno življenje v samostojnih stanovanjih ali manjših enotah, ureditev sistema neposrednega in individualnega financiranja, izobraževanje širše strokovne in laične skupnosti, ozaveščanje in stalni monitoring. Projektna enota bo prispevala tudi k oblikovanju nacionalne strategije in ostalih izvedbenih aktov, ki bodo naslavljali samostojno in čim bolj neodvisno življenje omogočili spremembe na sistemski ravni.

3. Katere konkretne aktivnosti se izvajajo v okviru tega projekta?

V okviru projekta PE za DI MDDSZ in projektni partner IRSSV izvajata naslednje aktivnosti:

Aktivnost 1.: zaposlitev oseb v PE pri upravičencu (zaposlitev 5 oseb in opremljanje delovnega okolja za novo zaposlene uslužbenke)

Od 1. 9. 2019 dalje so bile v PE za izvedbo DI na MDDSZ zaposlene 3 osebe, in sicer strokovni sodelavec VII/2-II, Strokovni sodelavec VII/2-I in podsekretar (vodja projektne enote).

Aktivnost 2: Analiza ponudbe oskrbovanih stanovanj v Republiki Sloveniji

MDDSZ je potreboval poglobljeno analizo oskrbovanih stanovanj, ki bodo na trgu do leta 2021. Iz analize so razvidni podatki o lokaciji oskrbovanega stanovanja, velikosti, številu sob, tržni ceni/m² in lastniku oskrbovanega stanovanja. Podatki temeljijo na uradni evidenci.

V analizi stanja je IRSSV pripravil pregled obstoječih storitev institucionalnega varstva in oskrbe v skupnosti ter oblikoval oceno potreb po oskrbi v manjših namestitvenih enotah na območju celotne RS in na osnovi predmetne analize identificiral območja, saj ponudba organizirane oskrbe ne zadostuje ugotovljenim potrebam oz. povpraševanju.

Aktivnost 3: Priprava, predvidoma, vsebinskih in pravnih podlag (analize, pravilniki, sprememba zakonodaje, priprava podlag za izvedbo operacij OP EKP s področja DI)

Zaposleni v PE za DI pripravljajo in bodo pripravljali vsebinske podlage za druge operacije v pristojnosti MDDSZ na področju DI v okviru 9.2 in 9.3 prednostne osi OP EKP. Prav tako sodelujejo pri pripravi strokovnih podlag za izvedbo javnega razpisa za izgradnja oziroma pridobitev namestitvenih enot za zagotavljanje dnevni oblik varstva in kratkotrajnih namestitev za starejše od 65 let.

Aktivnost 4: Informiranje in ozaveščanje potencialnih uporabnikov ter laične javnosti

Namen aktivnosti je informiranje in ozaveščanje potencialnih uporabnikov ter laične javnosti o operaciji in procesu DI ter komuniciranje o rezultatih operacije in z operacijo povezanimi aktivnostmi preko različnih komunikacijskih orodij in kanalov. V okviru procesa DI bomo ozaveščali uporabnike, svojce ter ostalo prebivalstvo, ki se bo - posredno ali neposredno - soočalo z učinki izvedbe procesa DI v Republiki Sloveniji.

Osnovni namen aktivnosti je omogočiti dialog med različnimi deležniki, ozaveščanje, ki bo tekom celotnega trajanja operacije in predvideva naslednje ukrepe:

- oblikovanje baze znanja, ki bo vključevala seznam relevantnih informacij in raziskav s področja DI, strokovnih in znanstvenih publikacij s področja DI ter identifikacijo obstoječih dobrih domačih in tujih praks. V ta namen bo partner zakupil dostop do pomembnejših baz podatkov.
- vzpostavitev in vzdrževanje interaktivne spletne strani o DI in procesu DI v Republiki Sloveniji, ki bo vključevala tudi aplikacijo (podatke v aplikaciji bo partner redno posodabljal in dopolnjeval),
- organizacija enodnevnih posvetov in izvedbe fokusnih skupin z različnimi deležniki (zaposleni v zavodih, v skupnostnih storitvah, predstavniki lokalnih skupnosti, različnimi strokovnjaki ipd.) z namenom senzibilizacije različnih javnosti ter seznanjanja s procesi in stanjem DI v RS,
- priprava strokovnega gradiva za podporo pri implementaciji DI, namenjena različnim strokovnim javnostim ipd.

4. Kateri cilji na področju zagotavljanja dolgotrajne oskrbe se bodo z izvedbo projekta realizirali?

Dolgotrajna oskrba je niz storitev, ki jih potrebujejo ljudje z zmanjšano stopnjo telesnih in kognitivnih sposobnosti in so v daljšem časovnem obdobju odvisni od pomoči pri izvajanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil. Priprava Predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi sicer poteka pod okriljem Ministrstva za zdravje, MDDSZ pa pri tem aktivno sodeluje.

Zagotovo bo nov zakon vpeljal cilje dolgotrajne oskrbe v smislu koordiniranega in celostnega pristopa k zagotavljanju storitev, krepitev avtonomije posameznika in njegove možnosti izbire, krepitev izvajanja oskrbe v skupnosti, ohranjanje samostojnosti in neodvisnega življenja možnosti itd.

Ravno zaradi tesne povezave med sistemom dolgotrajne oskrbe in zagotavljanjem oskrbe v skupnosti je izjemnega pomena povezovanje vseh izvajalcev na področju dolgotrajne oskrbe; tako socialno varstvenih kot zdravstvenih organizacijah oziroma tako izvajalcev institucionalnega varstva kot vseh tistih, ki izvajajo storitve oskrbe v skupnosti.

Vloga projektne enote za izvedbo DI je vzpostavitev fleksibilnega in potrebam uporabnikov prilagojenega sistema DI v Republiki Sloveniji in v okviru tega opozarjanje na možnosti neinstitucionalnih oblik dolgotrajne oskrbe ter boljšo integracijo takšnih oblik oskrbe v celoten sistem dolgotrajne oskrbe.

PE za DI bo delovala kot krovni spodbujevalnik procesa DI in hkrati kot točka spremljanja, povezovanja ter koordiniranja izvajanja aktivnosti, ki jih bodo na področju vzpostavitve sistema DI izvajali pomembni deležniki, torej tudi izvajalci zdravstvenih in socialnih storitev dolgotrajne oskrbe, tako v institucijah kot tisti v skupnosti.

5. Kaj se bo z izvedbo predmetnega projekta izboljšalo na področju izvajanja in zagotavljanja storitev dolgotrajne oskrbe?

PE za DI za izvedbo DI je zadolžena za koordinacijo, usmerjanje, spremljanje in zagotavljanje strokovne podpore procesu deinstitucionalizacije v Republiki Sloveniji. Vzpostavitev slednje bo omogočila, da bodo lahko ljudje (ob ustrezni podpori in pomoči izvajalcev zdravstvenih in socialnih storitev dolgotrajne oskrbe v skupnosti) čim dlje ostali v svojem okolju, oziroma, da se bo del tistih, ki ne zmorejo samostojno živeti in uporabljajo navedene storitve v institucijah, glede na posameznikovo izbiro, iz institucionaliziranih oblik oskrbe vrnili v skupnost.

Prav tako bo potrebno obstoječim institucijam, ki nudijo storitve dolgotrajne oskrbe, omogočiti ustrezno preoblikovanje izvajanja storitev. V tej smeri se želi z izvedbo projekta spodbujati, da izvajalci institucionalnega varstva razvijajo in širijo svojo ponudbo s skupnostnimi storitvami za uporabnike, saj imajo za to potrebno znanje in izkušnje. Ob tem se že in se bo še naprej spodbujal razvoj skupnostnih oblik programov in storitev, prilagojenih potrebam posameznih ciljnih skupin (npr. uporabnikom v varstveno-delovnih centrih, socialnovarstvenih zavodih, posebnih in kombiniranih socialnih zavodih, zavodih za usposabljanje). Ukrepi pri tem so povezani z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« (Uradni list RS, št. 25/16).

6. Kakšna oblika storitev socialnega varstva se bo s tem projektom izvajala?

Projekt ni predviden za neposredno izvajanje storitev socialnega varstva temveč v skladu s skupnimi evropskimi vrednotami (človeško dostojanstvo, enakost, solidarnost, spoštovanje človekovih pravic) spodbuja izvajanje ukrepov, ki krepijo prehod iz institucionalnih na skupnostne storitve, s čimer se bo vsem ljudem omogočila, uporaba splošnih služb (zdravstvene, izobraževalne, socialne, pa tudi transportne, kulturne, rekreativne in druge), hkrati pa se bo zagotovilo pogoje, da se ljudje vključujejo v družabne in družbene dejavnosti in da niso izključeni iz tovrstnih zaradi raznih ovir (invalidnost, revščine, pomanjkanja sredstev za dejavnosti, stigma).

7. Kdo izvaja projekt in ali ste ter koliko ljudi ste zaposlili za njegovo izvedbo?

Projekt kot upravičenec izvaja MDDSZ ob podpori projektnega partnerja IRSSV. Ocenjeno je bilo, da bo za ustrezno in kvalitetno izvedbo zastavljenih nalog in doseganje ključnih ciljev v okviru operacije potrebno na MDDSZ za polni delovni čas zaposliti pet ljudi za obdobje izvajanja operacije. V septembru 2019 so se na projektu zaposlile 3 osebe. Pri projektnem partnerju pa sta za namen strokovne podpore projekta predvideni 2 zaposlitvi.

8. Koliko ljudi, ki potrebujejo določeno storitev v okviru socialnega varstva, se bo s tem projektom zajelo in bodo dobili ustrezno pomoč?

Projekt ni predviden za neposredno izvajanje storitev socialnega varstva. Namenjen je vzpodbujanju in vzpostavljanju sistema DI v Republiki Sloveniji. Zaposleni v okviru projekta sodelujejo tudi pri pripravi strokovnih podlag za izvedbo drugih operacij v okviru OP EKP, ki jih MDDSZ načrtuje na področju DI oziroma na področju dolgotrajne oskrbe.

Z različnimi aktivnostmi bomo v PE za DI naslavljali več različnih ciljnih skupin katere smo identificirali. In sicer: starejši nad 65 let, osebe s težavami v duševnem zdravju, osebe z motnjami v razvoju, otroci z vedenjskimi težavami idr.

V skladu s predvidenimi kazalniki za posamezne operacije bo projektna enota sodelovala pri doseganju predvidenega števila oseb, ki bi jim s podporo različnim storitvam kot so dnevno varstvo ali začasne namestitve ipd., pomagali ostati v svojem domačem okolju.

9. Ali se bodo storitve na področju dolgotrajne oskrbe, ki se s tem projektom zasledujejo, izvajale tudi po izvedbi projekta?

Projekt ni predviden za neposredno izvajanje storitev socialnega varstva.

V sklopu izvajanja tega projekta bo celotni proces DI dobil »formalnega«
facilitatorja oziroma spodbujevalca. PE za DI oziroma zaposleni v njej bodo vsem relevantnim deležnikom z različnih področij, ki bodo sodelovali v postopku zaključevanja izvedbe procesa ter vzpostavitev celostnega sistema DI, nudila strokovno vsebinsko podporo, med seboj povezovala in koordinirala njihovo delo ter skrbela za usklajenost izvajanja aktivnosti z oblastnimi strukturami. PE bo skrbela za to, da bo proces in vzpostavljanje sistema DI v javnosti in med uporabniki razumljen in predstavljen kot družbi in posamezniku koristen za delovanje moderne dolgožive družbe v družbeno odgovornem kapitalističnem sistemu nujno potreben. Poleg tega bo IRSSV, skladno s svojimi delovnimi nalogami, v procese vključenim relevantnim deležnikom zagotavljal referenčno strokovno literaturo, ki bo slednjim koristila kot vodilo pri izvajanju svojih nalog v procesu izgradnje sistema DI.

Učinek delovanja projektne enote za prihodnost je predvsem v tem, da bo vzpostavljena organizacijska enota, ki bo imela celovit pregled nad izvedbo procesa in bo bdela nad vsemi koraki in fazami ki jih bodo v postopku vzpostavitve celostnega sistema DI izvedli relevantni deležniki. Tak pogled oziroma pregled bo v prihodnosti omogočil učinkovitejše in bolj usklajeno vodenje aktivnosti za izvedbo procesov – z njeno vzpostavitvijo bodo tako vsi do sedaj izvedeni koraki v smeri DI dobili svoj glavni učinek – povezani in vzpostavljeni bodo v celovit sistem.

Kot taka bo nenazadnje PE za DI s svojim delom in nalogami, katere bo opravljala, v procesu izgradnje sistema DI prispevala tudi k dvigu kakovosti življenja uporabnikov storitev dolgotrajne oskrbe, ki bodo pričeli bivati oziroma živeti v skupnosti, saj bodo slednjim (ponovno) omogočeni naslednji atributi bolj samostojnega življenja: vključenost v skupnost, razvijanje lastne socialne

mreže, sodelovanje v družbenem življenju, avtonomija odločanja v več zadevah, ter prevzemanje pravic, obveznosti in odgovornosti za sprejete odločitve.